Førsteblad

1.

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 6x

Tilleggsspørsmålnr. 6

Emne: Folkel. musikkinstr.

Oppskr. av: John Treitan

(adresse): Tinnegrend st.

Fylke: Telemark

Herad: Heddal

Bygdelag: —

Gard: Ramberg

G.nr. 49 Br.nr. 2

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. Ja.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1. Lurar av orebork vart jamt nytta her for um lag 60 aar sidan og mest da for morro. Dei kunne vera 1–1.30 m lange. Dei kalla me orelurdar. Nokko i manningsminde vart ikkje bruka det um eg kjenner til. Eg minnast ein lur av blikk og. Den var yver 1 m. lang og raudmaala. Mange lydar fekk ein gjenom den.
Det er yver 60 aar sidan Olav K. Skagen her, hadde laga den.

2 Heilt ukjendt her. —

3 ———— " ————

4 Ja det her er velkjendt i bygda.
Smellblomar var mest klokke-blomar, blaaklokker, likesaa bruna som me kalla Humleblomar. —
Smelle blad i handa kjenner me vel her. Likesaa paar med rift i glaar smelde me og, men da bruka me helst tjukka bjørkebork som me la i varmen soa uppaglødd paa ein stein

6974

og saa slôg med ein ôkshamar
Det small langt betre enn andt
glödat. Naar me kun ska uti
Jarket fant me paa det her. —
Kaalaabåtse kalla me det.
"Heldt gamle björkar med grov,ruv-
lut borke brukka me til det —
Naa sin dagar me fant me og på skikt
noko. Plukka gamle metalunder
haalar og la i varmen, saa det
vart smell i smell, vart og gjort.
Dekker vart vaarsmadbeid" faroo,
Ja dynamit "vart brukka uda i
den seinare tid ved gjestebod
og andre festlege tilstellingar.
men det vart ikkje brukka
i mine barnedagar, bare sidan.
Skote med byrse skulle vera
mot trollpakk, og mot bjørn
da helst fraa skulen-tida. —
Det vart t.d. ikkje Jol inne i
skugo før fleire barnelaat vart
fyra av, eller skot med bergs-
krut i gamle bjørkekubbar.
Det gjorde same verknade, berre
det small bra. Rulla stein fraa
bratte ufsir fraa avsats til
avsats og saa smell i smell
til dei naadde fjorden- Heddals-
vatnet- det gjorde me og. —
5 Nei noko av det her kan de
vel gjenne me ikkje til
her i bygda — Einast skot
mot trolldom og uting, da
helst.

Norsk Etnologisk Gransking,

Oslo.

Som svar paa bedo um lur av Orebarke kan eg segja, at denne er ikkji god at uppbevara. Den verd snart tørr og da sprekk borken sund. Me la dei etter bruk i vasskjer eller rennande vatn. Ein fan ei fin kvistfri or, skjer rundt uppe – i sevjetida – saa skjer ein derifrå rundt rundt etter som ein vil ha langeluren lang til. Deretter snur dei borken fraa treet med lettheit og saa sett den saman frå grovaste enden. Ei lita bjørkevidje sett ein gjennom i tjukkenden, saa er luren ferdig til bruk. Ein kunde høyra ljom av denne lur her og der um Kvelden og elles og. Det var fyr og umkring 1900 den vart bruka. — b

10873

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

II

Eim vorg byrjar slik:
„Den tid eg gjek og gjette
da var eg ikkje stur.
Eg medrehakkar flette
og skar meg langelur.
Mange slike lurar har eg laga før
i tida. Det er ein smal sak.

Tinnegrend 7/7 55

Med vyrdnad
Joh. Treider

10873

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING